ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету
гуманітаристики, психології та спорту
27 серпня 2026 р., протокол № 8
Голова Вченої ради
_____Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності С4 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Екстремальна психологія»
факультет гуманітаристики, психології та спорту
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри психології
та соціального забезпечення
25 серпня 2026 р., протокол № 8

Завідувач кафедри
_____ Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної програми
_____ Марина ОКСЮТОВИЧ

Розробник: доктор економічних наук, професор, професор кафедри психології та соціального забезпечення МЕЛЬНИЧУК Дмитро

Житомир
2026 – 2027 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія особистості» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності С4 «Психологія» освітньо-професійна програма «Екстремальна психологія» затверджена Вченою радою факультету гуманітаристики, психології та спорту від 27 серпня 2026 р., протокол № 8.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма здобуття вищої освіти</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 6</td><td>Галузь знань:
С «Соціальні науки, журналістика та інформація»</td><td>Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="4">Спеціальність:
С4 «Психологія»</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 180</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>4-й</td></tr>
<tr><td rowspan="11">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 5,0
самостійної роботи студента – 6,3</td><td rowspan="11">Освітній ступінь:
«бакалавр»</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>48 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>32 год.</td></tr>
<tr><td>Лабораторні</td></tr>
<tr><td>– год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>100 год.</td></tr>
<tr><td>Індивідуальні завдання</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:
екзамен</td></tr>
</table>

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 44 % аудиторних занять, 56 % самостійної та індивідуальної роботи.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Психологія особистості» є забезпечення майбутніх психологів системними теоретичними знаннями про природу, структуру, розвиток і функціонування особистості та практичними вміннями застосовувати їх для аналізу індивідуально-психологічних особливостей людини, її поведінки й станів в умовах екстремальних і кризових ситуацій та добору обґрунтованих шляхів психологічної допомоги.

Предметом дисципліни є закономірності становлення, структури та функціонування особистості, її психологічні властивості, психічні процеси й стани, механізми саморегуляції, адаптації та розвитку, а також особливості особистості в нормі, у стресі, кризі та екстремальних умовах.

Завданням вивчення дисципліни «Психологія особистості» є:

– ознайомлення здобувачів освіти з предметом, категоріями, методами та історією психології особистості, основними теоріями особистості (психодинамічними, поведінковими, соціально-когнітивними, гуманістичними, екзистенційними, вітчизняними) та їхніми поясненнями природи людини;

– розкриття психологічної структури особистості: рис, темпераменту, характеру, здібностей, спрямованості, емоційно-вольової сфери, самосвідомості;

– формування розуміння чинників і закономірностей розвитку особистості, соціалізації, вікових криз та впливу соціального середовища й культури;

– опанування знань про психологічні механізми адаптації особистості в стресі, кризі та екстремальних умовах, зокрема психологічний захист, копінг, стійкість і посттравматичне зростання;

– вироблення вмінь розрізняти норму, акцентуацію, особистісні проблеми й порушення, оцінювати психологічне здоров’я, зрілість і ресурси особистості в кризових ситуаціях;

– розвиток умінь добирати методи вивчення особистості, аналізувати й інтерпретувати індивідуально-психологічні особливості та формулювати рекомендації щодо розвитку й психологічної допомоги з дотриманням етичних вимог.

Відповідно до стандарту вищої освіти України з галузі знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація», спеціальності С4 «Психологія» та змісту освітньо-професійної програми «Екстремальна психологія», опанування навчальної дисципліни «Психологія особистості» забезпечуватиме формування інтегральної компетентності та таких загальних (ЗК) і спеціальних (СК) компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК12. Здатність надавати експертну оцінку психологічним явищам, процесам та станам особистості в умовах кризових ситуацій.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими таких програмних результатів навчання освітньо-професійної програми «Екстремальна психологія»:

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв’язання.

ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН19. Знати специфіку надання психолого-консультативної та психотерапевтичної допомоги особам у кризових ситуаціях з урахуванням їхнього емоційного стану, стресових реакцій та потреб у підтримці.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади психології особистості та її психологічні властивості

Тема 1. Предмет, завдання, методи та основні категорії психології особистості (ЗК2, ЗК4, СК1, СК3, ПРН1, ПРН2).

Психологія особистості як галузь психологічної науки: предмет, об'єкт, завдання, місце в системі психологічних наук, зв'язок із загальною, диференціальною, соціальною та клінічною психологією. Основні категорії: людина, індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт, їх співвідношення. Проблема визначення особистості, біологічне й соціальне в особистості. Методологічні принципи: детермінізм, єдність свідомості й діяльності, розвиток, системність. Методи вивчення особистості: спостереження, бесіда, експеримент, тести й опитувальники, проєктивні методики, біографічний метод, аналіз продуктів діяльності. Ідіографічний і номотетичний підходи. Історія уявлень про особистість від античності до сучасності. Етичні вимоги до вивчення особистості.

Тема 2. Психодинамічні та неопсихоаналітичні теорії особистості (ЗК2, ЗК4, СК1, СК3, ПРН1, ПРН2).

Психоаналіз З. Фройда: топічна й структурна моделі психіки (Воно, Я, Над-Я), несвідоме, потяги, стадії психосексуального розвитку, психологічні захисти. Аналітична психологія К. Юнга: особисте й колективне несвідоме, архетипи, персона, тінь, самість, психологічні типи, індивідуація. Індивідуальна психологія А. Адлера: почуття неповноцінності, прагнення до переваги, життєвий стиль, суспільний інтерес. Неофройдизм: К. Хорні (базова тривога, невротичні потреби), Е. Фромм (типи орієнтації, втеча від свободи), Г. Саллівен (міжособистісна теорія). Его-психологія та теорія об'єктних стосунків. Е. Еріксон і психосоціальна ідентичність. Прив'язаність (Дж. Боулбі). Внесок і критика психодинамічного підходу.

Тема 3. Поведінкові, соціально-когнітивні, гуманістичні та екзистенційні теорії особистості (ЗК2, ЗК4, СК1, СК3, ПРН1, ПРН2).

Біхевіоризм і необіхевіоризм: класичне й оперантне зумовлення, підкріплення (Дж. Вотсон, Б. Скіннер). Соціально-когнітивна теорія А. Бандури: навчання через спостереження, самоефективність, взаємний детермінізм. Локус контролю Дж. Роттера. Когнітивно-афективна модель В. Мішела. Когнітивний підхід: особистісні конструкти Дж. Келлі. Гуманістична психологія: Я-концепція й повноцінно функціонуюча особистість К. Роджерса, ієрархія потреб і самоактуалізація А. Маслоу, теорія самодетермінації Е. Десі та Р. Райана. Екзистенційний підхід: логотерапія В. Франкла, смисл життя, свобода й

відповідальність (Р. Мей). Позитивна психологія. Порівняння підходів, їх емпірична перевірка й застосування в психологічній допомозі.

Тема 4. Вітчизняні концепції особистості: діяльнісний, суб'єктний і системний підходи (ЗК2, ЗК4, СК1, СК3, ПРН1, ПРН2).

Становлення психології особистості в Україні та критичне осмислення спадщини радянського періоду. Культурно-історична концепція Л. Виготського: вищі психічні функції, соціальна ситуація розвитку, переживання. Діяльнісний підхід (С. Рубінштейн, О. Леонтьєв): єдність свідомості й діяльності, мотив, особистісний смисл. Психологія особистості в Україні: Г. Костюк (особистість як суб'єкт діяльності), С. Максименко (генетико-моделювальний підхід), Т. Титаренко (життєвий світ особистості), В. Татенко (суб'єктно-вчинковий підхід), З. Карпенко (аксіологічна психологія особистості), І. Бех (особистісно орієнтований підхід), М. Боришевський (самосвідомість). Суб'єктний і системний підходи до особистості. Сучасні напрями досліджень в Україні.

Тема 5. Структура особистості, риси та типології: Велика п'ятірка та інші моделі (ЗК1, ЗК2, СК1, СК3, ПРН1, ПРН2).

Структура особистості: підходи до визначення, підструктури, системність. Диспозиційний підхід: риса як стійка схильність (Г. Олпорт), факторна модель Р. Кеттела (16 первинних факторів), модель Г. Айзенка (екстраверсія, нейротизм, психотизм). П'ятифакторна модель (Велика п'ятірка): відкритість досвіду, сумлінність, екстраверсія, поступливість, нейротизм. Модель HEXACO (шість чинників). Лексична гіпотеза й факторний аналіз. Стабільність і зміни рис упродовж життя, спадковість і середовище. Критика диспозиційного підходу, суперечка про ситуативність (В. Мішел), інтеракціонізм. Типології особистості та критерії їх побудови. Риса й стан. Вимірювання рис опитувальниками й обмеження самозвіту.

Тема 6. Темперамент, характер і акцентуації (ЗК1, ЗК2, СК1, СК3, ПРН1, ПРН2).

Темперамент як динамічна основа особистості: природні передумови, вчення Гіппократа–Галена про типи темпераменту, вчення І. Павлова про вищу нервову діяльність, конституційні типології (Е. Кречмер, В. Шелдон), темперамент у моделях Г. Айзенка, Я. Стреляу, А. Томаса й С. Чесс, Дж. Грея. Темперамент і діяльність, індивідуальний стиль діяльності. Характер: поняття, структура, риси характеру, співвідношення з темпераментом і особистістю, формування характеру. Типології характеру (К. Юнг, К. Леонгард). Акцентуації характеру: класифікації К. Леонгарда й А. Личка, типи, прояви, динаміка, межа норми й патології. Діагностика темпераменту й акцентуацій.

Тема 7. Здібності, інтелект і обдарованість особистості (ЗК1, ЗК2, СК1, СК3, ПРН1, ПРН2).

Здібності як індивідуально-психологічні властивості: поняття, види (загальні, спеціальні, теоретичні, практичні, навчальні, творчі), рівні (задатки, здібності, талант, геніальність). Інтелект: психометричний підхід (Ч. Спірмен, Л. Терстоун), ієрархічні моделі (теорія Кеттела–Хорна–Керролла), теорія множинного інтелекту Г. Гарднера, тріархічна теорія Р. Стернберга. Емоційний інтелект. Чинники розвитку здібностей: спадковість, середовище, діяльність. Сензитивні періоди. Креативність і її складники (Дж. Гілфорд, Е. Торренс). Обдарованість: поняття, ознаки, типи, психологічний супровід. Особистісні умови реалізації здібностей: мотивація, наполегливість. Діагностика інтелекту й здібностей та обмеження коефіцієнта інтелекту.

Тема 8. Спрямованість особистості: потреби, мотиви, цінності та смисл життя (ЗК1, ЗК2, СК3, СК11, ПРН1, ПРН9).

Спрямованість як ядро особистості: поняття, види, структура. Потреби: поняття, класифікації, ієрархічна модель А. Маслоу, базові психологічні потреби за теорією самодетермінації (автономія, компетентність, пов’язаність). Мотив і мотиваційна сфера. Внутрішня й зовнішня мотивація. Мотив досягнення (Д. Мак-Клелланд, Дж. Аткінсон). Інтереси, переконання, ідеали, світогляд. Цінності та ціннісні орієнтації: теорії Ш. Шварца й М. Рокіча. Аксіологічна психологія особистості. Смисл життя й особистісний смисл (В. Франкл). Життєві цілі, життєва перспектива, життєвий шлях. Мотиваційні конфлікти. Методи вивчення мотивації й цінностей. Значення спрямованості для професійного вибору та психологічної допомоги.

Змістовий модуль 2. Самосвідомість, розвиток, адаптація та психологічне здоров’я особистості

Тема 9. Емоційно-вольова сфера та саморегуляція особистості (ЗК1, СК3, СК11, СК12, ПРН1, ПРН9).

Емоційна сфера особистості: емоції, почуття, настрої, афекти, емоційність як риса. Теорії емоцій (Дж. Джеймс і К. Ланге, У. Кеннон, С. Шехтер, Р. Лазарус, П. Екман). Емоційна регуляція (Дж. Гросс): переоцінювання й пригнічення. Емоційний інтелект і емоційна компетентність. Тривожність як риса й стан. Воля: поняття, функції, вольові якості, структура вольового акту, боротьба мотивів. Теорія ресурсів самоконтролю й дискусія щодо виснаження его. Саморегуляція та самоконтроль, локус контролю, самоефективність. Стрес і саморегуляція. Навички саморегуляції у професійній діяльності. Методи вивчення емоційної сфери та саморегуляції.

Тема 10. Самосвідомість, Я-концепція, самооцінка й ідентичність особистості (ЗК1, СК3, СК11, ПРН1, ПРН9, ПРН11).

Самосвідомість особистості: структура (самопізнання, ставлення до себе, саморегуляція), функції, рівні, розвиток. Я-концепція: когнітивний, афективний і поведінковий компоненти. Реальне, ідеальне й належне Я (Е. Гіггінс). Концепції У. Джеймса, Ч. Кулі, Дж. Міда, К. Роджерса. Самооцінка: види, рівні, адекватність, стабільна й ситуативна самооцінка, чинники формування. Самоповага. Рівень домагань. Соціальне порівняння (Л. Фестінгер), самоефективність. Ідентичність: психосоціальна ідентичність Е. Еріксона, статуси ідентичності Дж. Марсіа, соціальна, професійна, національна та культурна ідентичність. Ідентичність у кризових умовах. Рефлексія й самоставлення. Порушення самооцінки. Методи діагностики Я-концепції.

Тема 11. Розвиток особистості: чинники, соціалізація, вікові кризи (ЗК2, ЗК4, СК1, СК3, ПРН2, ПРН9).

Розвиток особистості як процес і результат: рушійні сили, закономірності, чинники (спадковість, середовище, виховання, власна активність). Соціалізація та індивідуалізація: механізми, інститути, етапи. Періодизації розвитку особистості: Е. Еріксон (вісім стадій психосоціального розвитку), Ж. Піаже, Л. Колберг (моральний розвиток), Л. Виготський. Вікові кризи та їх психологічна природа. Особливості розвитку особистості в дитинстві, підлітковому віці, юності, дорослості та старості. Прив’язаність і ранній досвід, несприятливий досвід дитинства, життєві події. Становлення особистості в умовах війни й вимушеного переміщення. Життєвий шлях і біографічний підхід. Особистісна зрілість і розвиток упродовж життя.

Тема 12. Особистість і соціальне середовище: ролі, установки, групи, культура та моральні норми (ЗК1, ЗК12, СК3, СК10, ПРН1, ПРН9).

Особистість у системі суспільних відносин: соціальний статус і соціальна роль, рольові очікування й рольові конфлікти. Соціальні установки й стереотипи, їхні структура й функції, формування та зміна. Особистість і малі групи: членство, лідерство, конформізм, групова ідентичність (С. Аш, С. Мілгрем, Г. Теджфел). Міжособистісна взаємодія й комунікативні властивості особистості. Просоціальна поведінка, альтруїзм, емпатія. Культура й особистість: індивідуалізм і колективізм (Г. Гофстеде), незалежне й взаємозалежне Я (Г. Маркус, Ш. Кітаяма), етнічна й національна ідентичність, гендерні особливості. Моральна свідомість і моральний розвиток, совість, відповідальність, доброчесність. Моральні дилеми. Особистість у цифровому середовищі. Соціальна підтримка як ресурс особистості.

Тема 13. Особистість у стресі та кризі: психологічний захист, копінг і стійкість (ЗК1, СК3, СК11, СК12, ПРН9, ПРН11, ПРН19).

Стрес і криза в житті особистості: поняття, види, чинники (Г. Сельє, Р. Лазарус), індивідуальні відмінності у реагуванні. Психологічний захист: механізми (витіснення, заперечення, проєкція, раціоналізація, регресія, сублімація, ізоляція, реактивне утворення), класифікації (А. Фройд, Н. Мак-Вільямс, Дж. Вайлант), адаптивні й дезадаптивні захисти. Копінг: поняття, ресурси, стратегії (орієнтовані на проблему, на емоції, уникання), модель Р. Лазаруса й С. Фолкман. Резильєнтність і стійкість особистості: чинники, ресурси, розвиток. Особистість після травми: гостра реакція на стрес, посттравматичний стресовий розлад, моральна травма, посттравматичне зростання (Р. Тедескі, Л. Калхун). Особистісні чинники вразливості й стійкості: нейротизм, оптимізм, самоефективність, відчуття когерентності (А. Антоновський). Подолання кризи під час війни. Методи вивчення копінгу й стійкості.

Тема 14. Психологічне здоров'я, зрілість і самореалізація особистості (ЗК1, СК10, СК11, СК12, ПРН9, ПРН11, ПРН19).

Психологічне здоров'я особистості: поняття, критерії, моделі (А. Маслоу, К. Роджерс, М. Яхода, К. Ріфф, К. Кіз). Норма й здоров'я: статистична, функціональна, ціннісна норми. Психологічне благополуччя: гедонічний та евдемонічний підходи, шість вимірів К. Ріфф, суб'єктивне благополуччя (Е. Дінер). Особистісна зрілість (Г. Олпорт), самоактуалізація, особистісне зростання й самореалізація, психологічна гнучкість. Життєстійкість і смисл життя. Позитивна психологія: сильні сторони характеру, оптимізм, надія, вдячність. Особистісні ресурси та їх розвиток. Профілактика й самодопомога. Психологічне здоров'я в умовах воєнного стану. Вимірювання благополуччя. Законодавство України у сфері охорони психічного здоров'я.

Тема 15. Порушення та розлади особистості: акцентуації, деформації, особистісні розлади (ЗК1, ЗК2, СК3, СК12, ПРН1, ПРН11, ПРН19).

Межі норми й порушень особистості. Акцентуації характеру як межа норми. Особистісні проблеми й труднощі. Невротичний розвиток особистості. Деформації особистості: професійні, внаслідок тривалого стресу, емоційне вигорання. Розлади особистості: поняття, критерії. Підходи до класифікації (МКХ-11: ступінь тяжкості й рисові специфікатори, а також DSM-5: кластери A, B, C). Основні типи (параноїдний, шизоїдний, дисоціальний, емоційно нестабільний, гістріонічний, нарцисичний, ананкастний, тривожний, залежний). Етіологія: біопсихосоціальна модель, роль раннього досвіду й прив'язаності. Диференціація акцентуацій, розладів особистості та станів після травми. Динаміка, коморбідність. Підходи до допомоги, взаємодія з лікарем, стигма й небезпека ярликів.

Тема 16. Дослідження особистості та перспективи розвитку психології особистості (ЗК1, ЗК4, ЗК12, СК10, СК11, СК12, ПРН9, ПРН19).

Методологічні основи дослідження особистості: принципи, добір методів, надійність і валідність. Етичні вимоги до дослідження (інформована згода, конфіденційність, академічна доброчесність). Огляд методів: опитувальники рис, цінностей, самооцінки, копінгу, проєктивні методики, біографічний і наративний підходи, спостереження, експертні оцінки, цифрові сліди поведінки. Складання психологічного портрета особистості та висновку, рекомендації щодо розвитку. Сучасні тенденції: інтеграція підходів, нейронаука особистості, генетика поведінки, міжкультурні дослідження, проблема відтворюваності результатів. Цифрова особистість і штучний інтелект: можливості й ризики. Дослідження особистості в умовах війни. Професійна ідентичність і особистісний розвиток майбутнього психолога. Підсумок курсу.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Змістові модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
№1	**Змістовий модуль 1**				
	Тема 1. Предмет, завдання, методи та основні категорії психології особистості.	11	3	2	6
	Тема 2. Психодинамічні та неопсихоаналітичні теорії особистості.	11	3	2	6
	Тема 3. Поведінкові, соціально-когнітивні, гуманістичні та екзистенційні теорії особистості.	11	3	2	6
	Тема 4. Вітчизняні концепції особистості: діяльнісний, суб'єктний і системний підходи.	12	3	2	7
	Тема 5. Структура особистості, риси та типології: Велика п'ятірка та інші моделі.	11	3	2	6
	Тема 6. Темперамент, характер і акцентуації.	11	3	2	6
	Тема 7. Здібності, інтелект і обдарованість особистості.	10	3	1	6
	Тема 8. Спрямованість особистості: потреби, мотиви, цінності та смисл життя.	11	3	1	7
	Модульний контроль №1	2	–	2	–
	Разом змістовий модуль 1	**90**	**24**	**16**	**50**
№2	**Змістовий модуль 2**				
	Тема 9. Емоційно-вольова сфера та саморегуляція особистості.	11	3	2	6
	Тема 10. Самосвідомість, Я-концепція, самооцінка й ідентичність особистості.	11	3	2	6
	Тема 11. Розвиток особистості: чинники, соціалізація, вікові кризи.	11	3	2	6
	Тема 12. Особистість і соціальне середовище: ролі, установки, групи, культура та моральні норми.	12	3	2	7
	Тема 13. Особистість у стресі та кризі: психологічний захист, копінг і стійкість.	11	3	2	6
	Тема 14. Психологічне здоров'я, зрілість і самореалізація особистості.	11	3	2	6
	Тема 15. Порушення та розлади особистості: акцентуації, деформації, особистісні розлади.	10	3	1	6
	Тема 16. Дослідження особистості та перспективи розвитку психології особистості.	11	3	1	7
	Модульний контроль №2	2	–	2	–
	Разом змістовий модуль 2	**90**	**24**	**16**	**50**
РАЗОМ		**180**	**48**	**32**	**100**

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Назва теми	К-ть годин
Тема 1. Категорії психології особистості та методи вивчення особистості.	2
Тема 2. Захисні механізми та психосоціальні кризи в психодинамічних концепціях особистості.	2
Тема 3. Теорії особистості як основа психологічної допомоги в кризовій ситуації.	2
Тема 4. Діяльнісний і суб'єктний підходи у вітчизняній психології особистості.	2
Тема 5. Вимірювання рис особистості за п'ятифакторною моделлю.	2
Тема 6. Темперамент і акцентуації характеру в реагуванні на стрес.	2
Тема 7. Оцінка здібностей і креативності.	1
Тема 8. Діагностика мотиваційної сфери та ціннісних орієнтацій особистості.	1
Модульний контроль №1	2
Тема 9. Саморегуляція особистості в умовах тривалого стресу.	2
Тема 10. Діагностика самооцінки та Я-концепції.	2
Тема 11. Кризові періоди розвитку особистості в умовах війни та втрати.	2
Тема 12. Соціальні ролі, установки та моральні дилеми особистості.	2
Тема 13. Копінг-стратегії та психологічні захисти після екстремальної події.	2
Тема 14. Відновлення ресурсів і профілактика вигорання після екстремальних подій.	2
Тема 15. Акцентуації, професійні деформації та розлади особистості.	1
Тема 16. Складання психологічного висновку про особистість за навчальним кейсом.	1
Модульний контроль №2	2
РАЗОМ	**32**

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1.		
1	**Тема 1. Предмет, завдання, методи та основні категорії психології особистості** Хронологічний огляд розвитку уявлень про особистість (від античності до сучасності). Схема співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність», «суб'єкт». Порівняльний аналіз методів вивчення особистості з прикладами, перевагами й обмеженнями. Словник основних понять теми.	6
2	**Тема 2. Психодинамічні та неопсихоаналітичні теорії особистості** Опрацювання основних положень психоаналізу З. Фройда та аналітичної психології К. Юнга за першоджерелами (у перекладі). Схема «Захисні механізми: визначення, приклади». Порівняльний аналіз концепцій А. Адлера, К. Хорні, Е. Фромма й Е. Еріксона. Критична оцінка можливостей емпіричної перевірки психодинамічного підходу.	6
3	**Тема 3. Поведінкові, соціально-когнітивні, гуманістичні та екзистенційні теорії особистості** Порівняльний аналіз теорій особистості (поведінкової, соціально-когнітивної, гуманістичної, екзистенційної): основні поняття, структура особистості, джерела розвитку, уявлення про норму, прикладні можливості та обмеження. Аналіз навчального випадку з позицій двох підходів. Огляд положень логотерапії В. Франкла.	6
4	**Тема 4. Вітчизняні концепції особистості: діяльнісний, суб'єктний і системний підходи** Огляд внеску вітчизняних учених (Л. Виготський, Г. Костюк, С. Максименко, В. Татенко, З. Карпенко, Т. Титаренко) у розвиток психології особистості. Схема співвідношення діяльнісного, суб'єктного та системного підходів. Аналітична довідка з україномовних публікацій останніх п'яти років про сучасні дослідження особистості.	7
5	**Тема 5. Структура особистості, риси та типології: Велика п'ятірка та інші моделі** Порівняльний аналіз моделей рис (Г. Олпорт, Р. Кеттел, Г. Айзенк, п'ятифакторна модель, HEXACO): кількість чинників, опис, методи вимірювання. Інтерпретація власного профілю за п'ятифакторним опитувальником. Аналітична довідка щодо стабільності рис упродовж життя та критики диспозиційного підходу. Огляд типологій особистості.	6

6	**Тема 6. Темперамент, характер і акцентуації** Порівняльний аналіз типів темпераменту за вченням Гіппократа–Галена, концепціями І. Павлова й Г. Айзенка. Характеристика акцентуацій характеру за К. Леонгардом і А. Личком: прояви, сильні та слабкі сторони, ризики. Аналіз співвідношення темпераменту, характеру та особистості.	6
7	**Тема 7. Здібності, інтелект і обдарованість особистості** Огляд видів здібностей і рівнів їх розвитку. Порівняльний огляд теорій інтелекту (Ч. Спірмен, Л. Терстоун, Р. Кеттел, Г. Гарднер, Р. Стернберг). Підготовка стислого огляду літератури про креативність і обдарованість. Аналітична довідка: чинники розвитку здібностей, сензитивні періоди, обмеження коефіцієнта інтелекту.	6
8	**Тема 8. Спрямованість особистості: потреби, мотиви, цінності та смисл життя** Порівняльний аналіз теорій потреб і мотивації (А. Маслоу, Е. Десі та Р. Райан, Д. Мак-Клелланд). Схема структури мотиваційної сфери. Огляд теорій цінностей (Ш. Шварц, М. Рокіч). Аналітична довідка про аксіологічну психологію особистості. Есе «Смисл життя в сучасних умовах» за матеріалами досліджень В. Франкла та українських авторів.	7
Змістовий модуль 2.		
9	**Тема 9. Емоційно-вольова сфера та саморегуляція особистості** Огляд теорій емоцій і моделей емоційної регуляції (Дж. Гросс): стратегії, наслідки. Схема структури вольового акту та вольових якостей. Огляд досліджень самоконтролю й виснаження его з урахуванням проблеми відтворюваності результатів. Складання індивідуального плану розвитку навичок саморегуляції.	6
10	**Тема 10. Самосвідомість, Я-концепція, самооцінка й ідентичність особистості** Схема структури самосвідомості та компонентів Я-концепції. Порівняльний аналіз концепцій Я (У. Джеймс, Ч. Кулі, Дж. Мід, К. Роджерс, Е. Гіггінс). Огляд видів і чинників самооцінки. Аналітична довідка про статуси ідентичності Дж. Марсіа. Рефлексивне есе про власну Я-концепцію.	6
11	**Тема 11. Розвиток особистості: чинники, соціалізація, вікові кризи** Порівняльний аналіз періодизацій розвитку особистості (Е. Еріксон, Ж. Піаже, Л. Колберг, Л. Виготський). Характеристика вікових криз: вік, зміст, ризики, ресурси. Аналіз прив’язаності та раннього досвіду як чинників розвитку (за Дж. Боулбі). Аналітична довідка про соціалізацію особистості в умовах війни й вимушеного переміщення.	6

12	**Тема 12. Особистість і соціальне середовище: ролі, установки, групи, культура та моральні норми** Схема системи соціальних ролей особистості та типових рольових конфліктів. Огляд класичних досліджень конформізму й підпорядкування (С. Аш, С. Мілгрем) та пов'язаних із ними етичних питань. Порівняльний аналіз культурних вимірів (Г. Гофстеде, а також незалежне й взаємозалежне Я). Аналіз моральних дилем. Есе про доброчесність як особистісну якість.	7
13	**Тема 13. Особистість у стресі та кризі: психологічний захист, копінг і стійкість** Характеристика психологічних захистів: визначення, приклади, адаптивність. Порівняльний аналіз стратегій копінгу та моделі Р. Лазаруса й С. Фолкман. Огляд чинників стійкості (резильєнтності) й посттравматичного зростання. Схема розрізнення гострої реакції на стрес, розладу адаптації та посттравматичного стресового розладу в осіб після екстремальної події. Складання особистого плану ресурсів подолання стресу.	6
14	**Тема 14. Психологічне здоров'я, зрілість і самореалізація особистості** Порівняльна характеристика критеріїв психологічного здоров'я за різними авторами (А. Маслоу, К. Роджерс, М. Яхода, К. Ріфф). Огляд гедонічного та евдемонічного підходів до благополуччя. Опис моделей особистісної зрілості (Г. Олпорт) і самоактуалізації. Складання плану відновлення ресурсів і самодопомоги після екстремальних подій. Огляд законодавства України у сфері охорони психічного здоров'я.	6
15	**Тема 15. Порушення та розлади особистості: акцентуації, деформації, особистісні розлади** Диференціація норми, акцентуації, особистісної проблеми та розладу особистості. Огляд підходів МКХ-11 і DSM-5 до класифікації розладів особистості. Огляд літератури про етіологію (біопсихосоціальна модель) і поширені типи розладів. Аналіз професійних деформацій та емоційного вигорання фахівців, які працюють в екстремальних умовах. Етичні проблеми «ярликів» у практиці психолога.	6
16	**Тема 16. Дослідження особистості та перспективи розвитку психології особистості** Огляд методів дослідження особистості (опитувальники, проєктивні методики, біографічний і наративний підходи, цифрові сліди поведінки): можливості й обмеження. Складання схеми психологічного висновку про особистість за навчальним кейсом. Огляд сучасних тенденцій (нейронаука особистості, генетика поведінки, міжкультурні дослідження, цифрова особистість і штучний інтелект). Рефлексивний аналіз професійної ідентичності майбутнього психолога.	7
	РАЗОМ	**100**

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Метою виконання індивідуальних завдань є закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Психологія особистості» включає:

– анотування вивченої додаткової літератури;

– опрацювання визначених проблемних питань та їхнє обговорення на практичних заняттях;

– виконання одного з варіантів індивідуального завдання (перелік наведено нижче).

Вимоги до виконання: обсяг 8–12 сторінок (якщо не зазначено інше), посилання на наукові джерела (не менш ніж 8), презентація до 10 слайдів для захисту.

Варіанти індивідуальних завдань:

1. Порівняльний аналіз теорій особистості. Підготувати порівняльну таблицю та аналітичний огляд трьох теорій особистості (за вибором): основні поняття, структура особистості, джерела розвитку, уявлення про норму й порушення, прикладні можливості та обмеження. Сформулювати власну позицію. Обсяг 6–8 сторінок.

2. Вітчизняна психологія особистості. Підготувати огляд внеску двох–трьох учених України (за вибором) у розвиток психології особистості з аналізом сучасних україномовних публікацій. Визначити питання, що потребують подальшого вивчення. Обсяг 6–8 сторінок.

3. Психологічний портрет за п’ятифакторною моделлю. Провести обстеження одного респондента (за його згодою) опитувальником рис, побудувати профіль, інтерпретувати результати з урахуванням обмежень методики та скласти висновок. Обсяг 5–6 сторінок.

4. Темперамент і акцентуації у студентській групі. Провести дослідження на вибірці не менше 20 осіб (за згодою учасників) з використанням опитувальників темпераменту й акцентуацій, описати результати, сформулювати висновки й рекомендації. Обсяг 6–8 сторінок.

5. Здібності й обдарованість. Розробити план психологічного супроводу обдарованої дитини чи підлітка: ознаки обдарованості, методи оцінки, рекомендації для батьків і педагогів. Обсяг 5–6 сторінок.

6. Ціннісні орієнтації молоді. Провести емпіричне дослідження ціннісних орієнтацій (методики Ш. Шварца чи М. Рокіча) на вибірці не менше 20 осіб. Описати результати та їхній зв’язок зі спрямованістю особистості. Обсяг 6–8 сторінок.

7. Програма розвитку саморегуляції. Розробити програму із 4–6 занять із розвитку емоційної регуляції й самоконтролю: мета, вправи, критерії

результативності. Передбачити оцінювання ефективності програми до та після занять. Обсяг 6–8 сторінок.

8. Самооцінка та ідентичність. Провести дослідження самооцінки й статусу ідентичності (шкала М. Розенберга, методика «Хто Я?») на вибірці не менше 20 осіб, описати результати й сформулювати висновки. Обсяг 6–8 сторінок.

9. Біографічний аналіз особистості. Проаналізувати життєвий шлях відомої особи (за публічними джерелами) або навчального кейсу за періодизацією Е. Еріксона: кризи, чинники розвитку, ресурси. Обсяг 5–6 сторінок.

10. Соціальні ролі та установки. Дослідити рольові очікування й соціальні установки студентів (опитування не менше 20 осіб), проаналізувати типові рольові конфлікти та запропонувати шляхи їх подолання. Обсяг 6–8 сторінок.

11. Культура й особистість. Підготувати порівняльний огляд культурних вимірів і їхнього впливу на Я-концепцію, ідентичність і поведінку особистості, навести приклади з українського контексту. Обсяг 6–8 сторінок.

12. Моральна свідомість і доброчесність. Проаналізувати три моральні дилеми (з академічного й професійного життя) за рівнями моральної свідомості Л. Колберга, обґрунтувати доброчесне рішення в кожній із них. Обсяг 5–6 сторінок.

13. Копінг і психологічний захист. Дослідити копінг-стратегії та психологічні захисти на вибірці не менше 20 осіб, які працюють у стресогенних умовах (рятувальна, медична, волонтерська діяльність), порівняти результати за рівнем стресу, сформулювати висновки. Обсяг 6–8 сторінок.

14. Стійкість і посттравматичне зростання. Підготувати аналітичний огляд чинників резильєнтності та посттравматичного зростання й скласти практичні рекомендації для роботи з особами після екстремальної події. Обсяг 6–8 сторінок.

15. Психологічне здоров’я та благополуччя. Оцінити психологічне благополуччя (шкали К. Ріфф, задоволеності життям) на вибірці не менше 20 осіб та скласти програму відновлення ресурсів після тривалого стресу. Обсяг 6–8 сторінок.

16. Акцентуації, деформації й розлади особистості. Скласти таблицю диференціації акцентуацій, особистісних проблем, наслідків тривалого стресу й розладів особистості (за МКХ-11) з ознаками, що потребують направлення до лікаря, та описати два навчальні кейси. Обсяг 6–8 сторінок.

17. Професійні деформації й вигорання. Підготувати огляд проявів професійної деформації та емоційного вигорання й план профілактики для обраної професії (рятувальник, військовий психолог, медик, поліцейський, волонтер). Обсяг 5–6 сторінок.

18. Психологічний висновок про особистість за кейсом. За наданими даними (результати опитувальників, спостереження, біографічні відомості) скласти висновок: особливості структури особистості, ресурси, ризики, рекомендації щодо розвитку й підтримки в кризовій ситуації. Обсяг 4–5 сторінок.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання навчальної дисципліни застосовують такі методи навчання:

Результат навчання	Методи навчання
ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	Вербальні методи (лекція, пояснення, бесіда). Наочні методи (презентація, схеми). Проблемний метод. Практичні методи (аналіз випадків). Методи самостійної роботи (опрацювання літератури, підготовка порівняльних оглядів)
ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	Вербальні методи (лекція, пояснення, бесіда). Наочні методи (презентація, схеми). Дискусійний метод. Проблемний метод. Методи самостійної роботи (опрацювання літератури, підготовка порівняльних оглядів)
ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	Вербальні методи (лекція, пояснення, бесіда). Проблемний метод. Дискусійний метод. Практичні методи (розв'язання кейсів, складання планів підтримки особистості, рольові ігри). Методи самостійної роботи (виконання індивідуальних завдань)
ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	Вербальні методи (лекція, пояснення, бесіда). Практичні методи (розв'язання кейсів, рольові ігри). Проблемний метод. Дискусійний метод. Методи самостійної роботи (підготовка планів консультування за кейсами)
ПРН19. Знати специфіку надання психолого-консультативної та психотерапевтичної допомоги особам у кризових ситуаціях з урахуванням їхнього емоційного стану, стресових реакцій та потреб у підтримці.	Вербальні методи (лекція, пояснення, бесіда). Практичні методи (розбір кризових випадків, рольові ігри). Дискусійний метод. Методи самостійної роботи (підготовка аналітичних оглядів)

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Перевірка досягнення результатів навчання здійснюється з використанням таких методів:

Результат навчання	Методи контролю
ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	Усне опитування, тестові міні-контрольні роботи, перевірка розв'язання кейсів, модульний контроль, екзамен
ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	Усне опитування, тестові міні-контрольні роботи, модульний контроль, екзамен
ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	Перевірка кейсів і індивідуальних завдань, участь у дискусії, оцінювання рольових ігор, екзамен
ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	Перевірка кейсів і планів консультування, оцінювання рольових ігор, робота в групі, екзамен
ПРН19. Знати специфіку надання психолого-консультативної та психотерапевтичної допомоги особам у кризових ситуаціях з урахуванням їхнього емоційного стану, стресових реакцій та потреб у підтримці.	Усне опитування, перевірка кейсів, модульний контроль, екзамен

10. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

– поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми здобуття вищої освіти.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними

матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	**Кількість балів за семестр**
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	**100**

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	**Кількість балів за семестр (денна форма)**
Виконання завдань під час навчальних занять	40
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка тез доповідей наукових конференцій	10
Разом за виконання завдань поточного контролю	**60**

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти	**Кількість балів за семестр (денна форма)**
Відповіді (виступи) на заняттях	15
Участь у дискусії	5
Виконання тестових завдань	10
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	10
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	**40**

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремого виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$РНЗ = \sum(Рі \times ВКі) \times КНЗ, \quad (1)$$

де РНЗ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

Рі – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання і-го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

ВКі – ваговий коефіцієнт за виконання і-го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

КНЗ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти	**Кількість балів за семестр**
Виконання завдань модульного контролю 1	20
Виконання завдань модульного контролю 2	20
Разом за виконання завдань модульного контролю	**40**

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, склав модульний контроль і набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити цю оцінку в електронному кабінеті, і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 36 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 25–35 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 24 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті у межах окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання результатів і оцінку за відповідну частину освітнього компонента ухвалює викладач за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті у межах цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90–100
B	Добре	82–89
C		74–81
D	Задовільно	64–73
E		60–63
FX	Незадовільно	35–59
F		0–34

11. ГЛОСАРІЙ

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Особистість	personality
2	Людина	human being
3	Індивід	individual
4	Індивідуальність	individuality
5	Суб’єкт	subject
6	Психологія особистості	personality psychology
7	Теорія особистості	personality theory
8	Психодинамічний підхід	psychodynamic approach
9	Несвідоме	unconscious
10	Психологічний захист	defense mechanism
11	Архетип	archetype
12	Ідентичність	identity
13	Біхевіоризм	behaviorism
14	Самоефективність	self-efficacy
15	Самоактуалізація	self-actualization
16	Гуманістична психологія	humanistic psychology
17	Екзистенційна психологія	existential psychology
18	Діяльнісний підхід	activity approach
19	Риса особистості	personality trait
20	П’ятифакторна модель	Five-Factor Model
21	Структура особистості	personality structure
22	Темперамент	temperament
23	Характер	character
24	Акцентуація характеру	character accentuation
25	Здібності	abilities
26	Інтелект	intelligence
27	Креативність	creativity
28	Обдарованість	giftedness
29	Спрямованість особистості	personal orientation
30	Потреба	need
31	Мотив	motive
32	Цінність	value

33	Смисл життя	meaning in life
34	Емоційна регуляція	emotion regulation
35	Воля	will
36	Саморегуляція	self-regulation
37	Самосвідомість	self-awareness
38	Я-концепція	self-concept
39	Самооцінка	self-esteem
40	Соціалізація	socialization
41	Соціальна роль	social role
42	Копінг	coping
43	Стійкість (резильєнтність)	resilience
44	Посттравматичне зростання	post-traumatic growth
45	Психологічне здоров'я	psychological health
46	Розлад особистості	personality disorder

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Аршава І. Ф., Носенко Е. Л. *Психологія особистості* : підручник. Дніпро : ЛІРА, 2024. 500 с.

2. *Гостра реакція на стрес. Посттравматичний стресовий розлад. Порушення адаптації* : уніфікований клінічний протокол первинної та спеціалізованої медичної допомоги. Затверджено наказом МОЗ України від 19.07.2024 № 1265. Київ : МОЗ України, 2024.

3. Закалик Г. М., Войцеховська О. В., Шувар Н. М. *Основи клінічної психології* : навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2020. 432 с.

4. Карпенко З. *Аксіологічна психологія особистості* : монографія. 2-ге вид., перероб. і допов. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2018. 720 с.

5. Кацавець Р. С. *Психологія особистості* : навч. посіб. Київ : Алерта, 2021. 134 с.

6. Мітіна С. В. *Психологія особистості* : навч.-метод. посіб. Київ : Ліра-К, 2020. 274 с.

7. Москалець В. П. *Психологія особистості* : підручник. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Ліра-К, 2020. 364 с.

8. Про затвердження Програми розвитку кадрових ресурсів у системі психічного здоров'я на 2027–2031 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2026 № 814. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/814-2026-п (дата звернення: 20. 08. 26).

9. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні : Закон України від 15.01.2025 № 4223-IX. Відомості Верховної Ради. 2025. № 31. Ст. 103. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20 (дата звернення: 20. 08. 26).

10. Про схвалення Концепції розвитку психологічної служби у системі освіти на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.07.2026 № 705-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/705-2026-р (дата звернення: 20. 08. 26).

11. *Психологія особистості* : навч. посіб. Л. А. Веселська та ін. ; за заг. ред. Є. М. Суліми. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. 338 с.

12. *The Cambridge Handbook of Personality Psychology* / ed. by P. J. Corr, G. Matthews. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2020. 566 p. DOI: 10.1017/9781108264822 (дата звернення: 20. 08. 26).

Допоміжна література:

13. Бойко О., Горун Г. Самооцінка як важливий критерій становлення особистості. *Вісник Національного університету оборони України*. 2023. № 2 (72). С. 29–34. DOI: 10.33099/2617-6858-2023-72-2-29-34 (дата звернення: 20. 08. 26).

14. Дерев'янко Н. Психологічна сутність та мотиви просоціальної поведінки особистості. *Психологічні перспективи*. 2020. Вип. 35. С. 43–55. DOI: 10.29038/2227-1376-2020-35-43-55 (дата звернення: 20. 08. 26).

15. Засєкіна Л., Козігора М. Крос-культурна адаптація та стандартизація шкали симптомів моральної травми. *Психологічні перспективи*. 2022. Вип. 39. С. 139–152. DOI: 10.29038/2227-1376-2022-39-zas (дата звернення: 20. 08. 26).

16. Мушкевич В., Пасічник Л. Психологічні особливості копінг-поведінки військовослужбовців та цивільного населення в умовах бойових дій. *Психологічні перспективи*. 2022. Вип. 40. С. 104–120. DOI: 10.29038/2227-1376-2022-40-mus (дата звернення: 20. 08. 26).

17. Пастрик Т. Емоційна експресивність у контексті моделі рис особистості: теоретико-емпіричне осмислення понять. *Психологічні перспективи*. 2022. Вип. 40. С. 136–148. DOI: 10.29038/2227-1376-2022-40-pas (дата звернення: 20. 08. 26).

18. Підкоритов В. С., Скринник О. В. Сучасні підходи до вивчення розладів адаптації (огляд літератури). *Український вісник психоневрології*. 2025. Т. 33, вип. 1 (122). С. 81–89. DOI: 10.36927/2079-0325-V33-is1-2025-13 (дата звернення: 20. 08. 26).

Інтернет-джерела:

19. *Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка»* [Електронний ресурс]. URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/ (дата звернення: 20. 08. 26).

20. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* [Електронний ресурс]. URL: http://www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 20. 08. 26).

21. *Наукові видання* [Електронний ресурс]. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. URL: http://psychology-naes-ua.institute/info/265/ (дата звернення: 20. 08. 26).

22. *Настанови на засадах доказової медицини* [Електронний ресурс]. Міністерство охорони здоров'я України. URL: https://guidelines.moz.gov.ua/ (дата звернення: 20. 08. 26).